

Druhou velkou životní ranou pro ni bylo předčasné úmrtí syna Jana v r. 2019 – je obdivuhodné, jak se s touto ztrátou dokázala vyrovnat.

Sám jsem paní doktorku Lellákovou poznal ve druhé polovině 90. let jako diplomant na oddělení bezobratlých katedry zoologie PřF UK. To už byla v důchodu, neučila, ale pravidelně do Viničné 7 docházela. Pro mladší kolegy byla studnicí vědomostí a praktických zkušeností, které jim ochotně předávala. Nás studenty povzbuzoval její živý zájem, se kterým na seminářích sledovala naše referáty o diplomových pracích. Měla k nim vždycky nějaký vhodný dotaz a na konci nás nikdy nezapomněla pochválit a prohodit s námi několik milých slov.

K Františce Lellákové se s úctou a vděčností hlásí řada našich předních biologů a také učitelů biologie a přírodopisu, kteří ji během studia prošli rukama. Vzpomínají na její vynikající přednášky, praktika a exkurze. Poutavě a s nadšením jim předávala své hluboké a rozsáhlé znalosti, podpořené obrovskou praktickou zkušeností. Mnoha studentům pomohla, zastala se jich ve složité situaci nebo je doslova vytáhla z nějakého průšvihů.

Výraznou stopu zanechala i ve dvou našich vědeckých společnostech. Česká zoologická společnost ji za celoživotní práci jmenovala svou čestnou členkou. Již od dob studií byla členkou České entomologické společnosti a stala se jejím vůbec nejdéle žijícím členem.

Posledních 6 let strávila v domově seniorů Hájek v Praze-Hájích, kde jsem ji mohl v doprovodu její dcery Dany několikrát navštívit. Obdivoval jsem útulné prostředí, které dokázala rodina spolu s týmem pečovatelek v jejím pokoji vytvořit.

Do posledních dnů se živě zajímala o dění na Přírodovědecké fakultě a těšila se z každého pozdravu a květiny. I na kolečkovém křesle a na polohovací posteli si uchovala laskavost, důstojnost a přirozenou krásu. Až do konce bezmála stoletého života jí zůstalo to podstatné – milovala své blízké, kolegy, studenty a přírodu a sama byla a stále je milována. Věřím, že její upřímný zájem a pozitivní myšlenky, které posílala na všechny strany, pomáhají i teď, kdy se na nás dívá z jiné perspektivy.

Yvonne Němcová

Tomáš Kalina (1935–2025)

S hlubokým zármutkem jsme přijali zprávu o úmrtí doc. RNDr. Tomáše Kaliny, CSc., který zemřel v červenci ve věku 89 let. Patřil k zakladatelům moderní české algologie a byl výraznou osobností botanické komunity nejen v České republice.

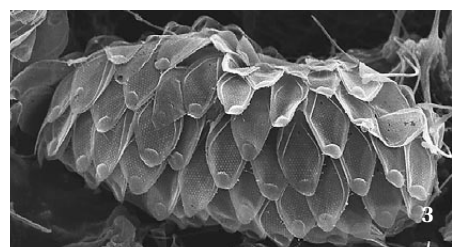
Narodil se 3. prosince 1935 v pražské Zbraslavi. Již během středoškolských studií navázal kontakt s prof. Bohuslavem Fottem, u něhož se na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy začal formovat jeho celoživotní zájem o řasy. V r. 1954 byl přijat ke studiu na PřF UK, kde se pod vedením prof. Fotta a jeho asistenta Hanuše Ettla zařadil mezi zakládající osobnosti naší algologie. V témže období se stal i jedním ze zakládajících členů Algologické sekce Československé botanické společnosti.

Jako stipendista studoval rovněž na univerzitách v Kyjevě a Leningradě (dnešní Petrohrad). Po návratu do Prahy působil jako asistent na katedře botaniky PřF UK, kde se věnoval výuce, výzkumu a péči o Sběrku řasových kultur (CAUP). V r. 1966 obhájil disertační práci věnovanou významu chloroplastů pro taxonomii chlorokokálních řas. Zásadní roli sehrál také při rozvoji studia ultrastruktury řas a sinic – založil Laboratoř elektronové mikroskopie, kterou prošly stovky studentů biologie.

Jeho odborná práce zahrnovala popis desítek nových druhů, jako např. *Mallomonas leboimeii* var. *corcontica* (dnes *M. corcontica*) z Krkonoš, nebo významné příspěvky k taxonomii zelených kokálních řas. Mezi jeho nejcitovanější práce patří studie věnovaná podčeleď *Scotielloecystoidae*. Po smrti prof. Fotta převzal přednášky z algologie, autorsky se podílel na řadě učebnic, z nichž některé byly oceněny (např. Systém a vývoj sinic a řas, ocenění rektora UK v r. 1994). V r. 1993 se habilitoval v oboru botanika na PřF UK a v letech 1994–97 působil jako proděkan pro studijní záležitosti. Přesto si vždy našel čas na své studenty, s nimiž často vyrážel do terénu – především v rámci projektu na inventarizaci křemičitých chrysomonád, z nějž vzešlo

množství významných vědeckých publikací. V posledních letech se věnoval zejména psaní odborných článků a tvorbě nové učebnice o bezcévných rostlinách, kterou připravoval společně s prof. Jiřím Vánou.

Doc. Kalina byl autorem desítek vědeckých pojednání, hlavním řešitelem mnoha grantových projektů a účastníkem řady mezinárodních konferencí i výzkumných pobyť (např. v USA – Seattle, Knoxville). Vedl více než dvě desítky diplomových a několik disertačních prací, mnozí jeho studenti pokračují v algologii dodnes. Na jeho počest jeho bývalí žáci popsali křemičitou chrysomonádu *Mallomonas kalinae* (obr. 3) a zelenou mikroskopickou řasu

- 1 Tomáš Kalina u svého oblíbeného elektronového mikroskopu Philips 300, počátek 90. let. Foto z rodinného alba
- 2 Na snímku z r. 2015. Foto Y. Němcové
- 3 Křemičitá chrysomonáda *Mallomonas kalinae* popsaná jeho bývalými žáky na počest T. Kaliny. Nalezena byla v rašelinné tůňce v národním parku České Švýcarsko. Foto M. Škaloudové

Kalinella bambusicola, rostoucí epifyticky na stonku bambusu v jihovýchodní Asii.

V r. 2002 inicioval vznik České algologické společnosti, která se osamostatnila od České botanické společnosti, a pět let ji vedl jako předseda.

I v penzi ještě několik let aktivně působil jako externí pedagog na katedře botaniky PřF UK, kde přednášel elektronovou mikroskopii. Byl rovněž členem redakčních rad časopisů *Czech Phycology* a *Plant Biosystems*. Odchod Tomáše Kaliny znamená velkou ztrátu pro českou botaniku a algologii. Zůstává po něm hluboký odkaz vědecký, pedagogický i lidský.

S úctou vzpomínáme.